

YTTRANDE

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Dnr Äld 2022/168
Dnr regeringskansliet S2022/01403

Remissvar gällande departementspromemoria Ds 2022: 4 - Ökade möjligheter till användning av välfärdsteknik inom äldreomsorgen**Sammanfattning**

I sin helhet stödjer Järfälla kommun de nya lagförslagen som har presenterats i promemorian. De kommer inte medföra några särskilda konsekvenser för kommunen. För att styra mot en ökad och säker användning av välfärdsteknik inom äldreomsorgen ses de nya lagförslagen som viktiga åtgärder. Lagförslaget att äldre nämnden får använda digital teknik när bistånd ges, kommer egentligen inte utgöra någon skillnad mot hur arbetet med välfärdsteknik ser ut idag. Men genom att det blir lagstadgat blir det ett tydligt budskap att välfärdstekniken får användas och den blir således ett viktigt alternativ för att utföra olika insatser.

I den nu aktuella departementspromemorian föreslås vissa krav på dataskyddsåtgärder vid användning av digital teknik. Dessa är bra då det tydliggörs vad som krävs för att leva upp till kraven i dataskyddsförordningen. Det ses att förslaget är jämkat med gällande lagar kring dataskydd.

I promemorian föreslås nya och ändrade bestämmelser i lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, förkortad SoLPUL, som syftar till att konkretisera vad som krävs för en god informationssäkerhet inom hela socialtjänsten. Det uppfattas som positivt att det skrivs in i lagen då det blir tydligt vilka åtgärder som krävs för att säkerställa en lämplig och informationssäkerhet så att personuppgifter behandlas rättssäkert.

Avsnittsvisa kommentarer**5.1.1 Användningen av digital teknik inom äldreomsorgen behöver få tydligare lagstöd**

Den enskilde kan välja bort insatser som utförs med digital teknik

Det har betonats i promemorian att grundprinciperna i socialtjänstlagen gäller och att användningen av välfärdstekniken ska bygga på respekt för människors självbestämmande och integritet. De innebär att de insatser som ges ska vara frivilliga och att

den som en gång tackat ja till en insats med digital teknik alltid har rätt att ansöka om en annan insats.

En synpunkt är att det skulle behövas en mer utförlig analys i promemorian angående hur det ska säkras att den enskilde vill att insatsen ska utföras digitalt eller ej över en längre tidsperiod. Till exempel kan den enskildes inställning till den digitala tekniken ändras under en pågående insats, bland annat utifrån förändrade behov och hälsotillstånd, vilket gör att insatsen måste utföras på annat sätt. Det anges i förslagen att förstärkningen av dataskyddet och att den enskilde kommer att informeras om personuppgiftsbehandlingen, ger den enskilde möjlighet att ta ställning till digitala insatser på ett likvärdigt sätt som till insatser som inte utförs med teknik. Men det skulle behövas ytterligare analys avseende de etiska aspekterna kring användandet.

En grundförutsättning i arbetet med digital teknik är att trygga den enskilde i användandet. Det är viktigt att ge information om välfärdstekniken i flera led. I dag ger både handläggare och utförare skriftlig och muntlig information till den enskilde om insatser som ska utföras med digital teknik inom äldreomsorgen. Men som beskrivet i promemorians förslag, välkomnas föreskrifter om vilken information som ska lämnas till den enskilde inför användningen av digital teknik. Det skulle göra det mer rättssäkert. Andra delar som bör tas upp i kommande föreskrifter är att det behövs en regelbunden dialog och uppföljning med den enskilde om insatsernas utförande för att fånga upp den enskildes uppfattning och att det ska dokumenteras.

Behov av strukturell förändring i äldreomsorgen ger upphov till nya frågor

I promemorian tas det upp att det finns utmaningar när det gäller kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen. Det beskrivs hur en ökad användning av välfärdsteknik inom omsorgen kan effektivisera verksamheter genom att antalet arbetstimmar kan minska. Budskapet är att det handlar om omdisponering av personalens arbetstid, med bibehållen kvalitet i omsorgen och att flera av förslagen bör bidra till att skapa bättre förutsättningar för kompetensförsörjningen i hela landet.

Det saknas en utförligare analys och tydligt ställda krav i förslaget på att utförare alltid bör göra en konsekvensbedömning när en insats ska börja utföras med digital teknik. Det går inte att enbart förlita sig på den digitala tekniken, det är för sårbart i verksamheter som utför hemtjänst och särskilda boenden som är viktiga samhällsfunktioner. Om en utförare väljer att införa digital teknik innebär det också ett ansvar att säkerställa att verksamheten ska kunna upprätthållas i alla lägen. Det behöver göras en bedömning kring vilka risker som finns och hur stora riskerna är. Vidare ska det säkras vad som ska göras vid eventuella systemfel och avbrott. Åtgärder kan till exempel vara att göra regelbundna systemtester och egenkontroller.

Det behöver också ställas tydligare krav på hur utförarna säkrar driften av den digitala tekniken. Det bör i promemorian finnas en hänvisning till slutbetänkandet ”Sve- riges säkerhet - behov av starkare skydd för nätverks- och informationssystem (SOU 2021 :63)”. I betänkandet redogörs för nivån på informations- och cybersäkerheten i alla myndigheter. Betänkandet innehåller även förslag som syftar till att öka säkerheten i nätverks- och informationssystem i säkerhetskänslig verksamhet.

Ärendets handläggning

Godkännande av remissvaret beslutades av äldrenämnden 19 maj 2022. Föredragande har varit utredare på avdelningen lednings-och verksamhetsstöd, socialförvaltningen.